

هرباریوم و روش‌های هرباریومی

تألیف:

دکتر آرمان محمودی اطاقوری

عضو هیئت علمی دانشگاه مازندران

سمیه براری

کارشناس ارشد علوم گیاهی

علم کشاورزی ایران

۱۳۹۰

سرشناسه : محمودی اطاقوری، آرمان، ۱۳۴۷ -

عنوان و نام پدیدآور : هرباریوم و روش‌های هرباریومی/ تالیف آرمان محمودی اطاقوری، سمیه براری.

مشخصات نشر : تهران: علم کشاورزی ایران، ۱۳۹۰.

من مشخصات ظاهری : ۱۰۴ ص: مصور.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۱۰-۷۰-۹

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : هرباریوم‌ها

شماره افزوده : براری، سمیه، ۱۳۶۰ -

رده بندی کنگره : QK ۷۶ / الف ۳م ۱۳۹۰

رده بندی دیویی : ۵۸۰۷۴۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۴۴۱۹۷

ناشر: علم کشاورزی ایران

عنوان: هرباریوم و روش‌های هرباریومی

مؤلفین: دکتر آرمان محمودی اطاقوری - سمیه براری

چاپ: سپه

صحافی: سپه

طرح جلد: نوگس کریمی

نوبت چاپ: اول/ تابستان ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۸۰۰۰ ریال

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۱۰-۷۰-۹

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مولف، نشر یا پخش کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد رفت.
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به ناشر می باشد.

آدرس نشر و محل توزیع: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - مابین روانمهر و چهارراه لبافی نژاد- بن

بست پاس پلاک ۱- طبقه همکف تلفن: ۶۶۴۴۶۱۸۹۸-۶۶۹۷۴۸۷۶ تلفکس: ۶۶۴۸۱۱۸۷

سایت: www.bostaneketab.com ایمیل: info@bostaneketab.com

"مسئولیت صحت مطالب کتاب یا مؤلفین می باشد."

فصل اول: هرباریوم

۱	۱.۱ هرباریوم چیست؟
۱	۲.۱ تاریخچه تشکیل هرباریوم
۳	۳.۱ تاریخچه تشکیل هرباریوم در ایران
۳	۴.۱ اهداف تشکیل هرباریوم
۳	۱.۴.۱ هرباریوم به عنوان مکانی برای نگهداری مواد و داده‌ها
۴	۲.۴.۱ نقش هرباریوم‌ها در آموزش و پژوهش
۵	۵.۱ انواع مختلف هرباریوم‌ها

فصل دوم: باغ گیاه‌شناسی

۷	۱.۲ باغ گیاه‌شناسی چیست؟
۸	۲.۲ سیر تاریخی باغبانی در دنیا
۱۰	۳.۲ باغ‌های گیاه‌شناسی ایران
۱۵	۴.۲ عملکردهای باغ گیاه‌شناسی
۱۶	۵.۲ انواع خاص یا بخش‌های باغ‌ها

فصل سوم: جمع‌آوری گیاهی

۱۷	۱.۳ اهداف جمع‌آوری گیاهی
۱۷	۲.۳ انواع فعالیت‌های عرصه
۱۷	۱.۲.۳ سفر جمع‌آوری
۱۸	۲.۲.۳ اکتشاف
۱۸	۳.۲.۳ اردو
۱۸	۳.۳ آماده سازی
۱۹	۱.۳.۳ مطالعه
۱۹	۲.۳.۳ سازماندهی سفر و اقامت
۱۹	۴.۳ مواد یا تجهیزات
۲۶	۵.۳ سازماندهی اردو
۲۷	۶.۳ نکات کلی و موارد احتیاطی
۲۸	۷.۳ کار جمع‌آوری
۲۸	۱.۷.۳ جمع‌آوری کردن چیست؟
۳۱	۲.۷.۳ یادداشت‌های عرصه
۳۳	۳.۷.۳ پرس کردن و خشک کردن نمونه‌ها
۴۰	۴.۷.۳ مکانیسم خشک شدن گیاهان

۴۰	۲.۷.۵	طریقه خشک کردن گروه‌های خاص از گیاهان
		فصل چهارم: روش‌های هرباریومی
۴۵	۱.۴	مقدمه
۴۵	۲.۴	سمی کردن و نگهداری نمونه‌ها
۴۹	۳.۴	ضد عفونی کردن
۵۱	۱.۳.۴	برخی از روش‌های خاص
۵۲	۴.۴	نصب کردن
۵۲	۱.۴.۴	چسباندن گیاه بر روی ورقه و بخیه زدن
۵۶	۲.۴.۴	باندپیچی کردن
۵۷	۵.۴	برچسب‌های هرباریومی
۵۹	۶.۴	شناسایی گیاهان
۶۰	۷.۴	پیوست کردن نمونه‌ها
۶۰	۱.۷.۴	ثبت کردن
۶۱	۲.۷.۴	بایگانی کردن نمونه‌ها
۶۲	۳.۷.۴	آرایش نمونه‌ها در هرباریوم
۶۲	۴.۷.۴	تنظیمات خاص
۶۳	۸.۴	دریافت، امانت و تبادل نمونه‌های هرباریومی
۶۳	۱.۸.۴	دریافت
۶۴	۲.۸.۴	امانت دادن
۶۴	۳.۸.۴	ارسال
۶۵	۹.۴	تجهیزات هرباریومی
۶۵	۱.۹.۴	قفسه‌های هرباریومی
۶۷	۲.۹.۴	قفسه‌هایی برای ذخیره کردن و بایگانی نمونه‌های اضافی و تکراری
۶۷	۳.۹.۴	مقواهای نصب
۶۷	۴.۹.۴	پوشه جنس
۶۸	۵.۹.۴	پوشه گونه
۶۸	۶.۹.۴	برگه‌هایی برای شناسایی
۶۸	۷.۹.۴	قفسه‌هایی برای ذخیره کردن میوه‌ها و بذرها خشک
۶۹	۱۰.۴	حفاظت و قانون
۷۰	۱۱.۴	دستورالعمل‌های عملی برای کارکنان هرباریوم

صفحه	عنوان
فصل پنجم: متون تاکسونومیکی	
۷۵	۱.۵ آثار مرجع اصلی
۷۶	۲.۵ متون کلاسیکی
۷۷	۳.۵ تصاویر
۷۷	۴.۵ برخی از متون مهم اخیر
فصل ششم: کلیدهای گیاهشناسی، کاربرد و ساختار آنها	
۷۹	۱.۶ کاربرد کلیدهای گیاهشناسی
۷۹	۲.۶ انواع کلیدها
۷۹	۱.۲.۶ کلیدهای دنداندار
۸۰	۲.۲.۶ کلیدهای براکته‌ای (برانتزی)
۸۱	۳.۶ پیشنهاداتی برای استفاده از کلیدها
فصل هفتم: نامگذاری گیاهی و مفهوم تیپ	
۸۳	۱.۷ مقدمه
۸۴	۲.۷ قوانین کلی
۸۴	۳.۷ مواد و نظریه‌ها
۸۵	۱.۳.۷ تیپ نامگذاری یا تیپ بندی تاکسون‌ها
۸۵	۲.۳.۷ نقش تقدم
۸۵	۳.۳.۷ نام‌های جدید
۸۶	۴.۳.۷ قانونی بودن نام‌ها
۸۷	۵.۳.۷ درستی نام‌ها
۸۷	۶.۳.۷ حفظ و انتخاب نام‌ها
۸۷	۷.۳.۷ رد کردن نام‌ها
۸۸	۸.۳.۷ تغییر نام‌ها
۸۸	۴.۷ روش تیپ، مفهوم تیپ و مفهوم جمعیت
۹۰	۱.۴.۷ انواع مختلف تیپ‌ها (هولو تیپ، ایزو تیپ، پارا تیپ، سین تیپ، لکتو تیپ، نئو تیپ، توپو تیپ)
۹۱	۲.۴.۷ مفهوم تیپ و مفهوم جمعیت
۹۳	فهرست منابع

پیش گفتار

علم سیستماتیک گیاهی، از اساسی ترین و بنیادی ترین شاخه ها در گستره علوم زیست شناسی به شمار می رود که در آن طبقه بندی گیاهان بر مبنای صفات مورفولوژی، مولکولی، سیتولوژی، فیزیولوژی، تکوینی، و... صورت می پذیرد. یکی از مهمترین ابزارها برای مطالعه گیاهان هرباریوم ها هستند که در آنها علاوه بر گیاهان خشک شده، کلیه اسناد و مدارک مربوط به گیاهان مانند فلورها، کلیدهای شناسایی، عکس ها، گزارشات، نقاشی ها و... موجود می باشند و به عنوان یک مرکز علمی فعال برای مراجعه گیاه شناسان، محققان، دانشجویان و سایر افراد علاقه مند به علوم گیاهی محسوب می شوند.

با وجود سابقه تأسیس هرباریوم های متعدد در ایران به سال های بسیار دور، متأسفانه تاکنون هیچ کتاب و یا مجموعه مدونی در این خصوص منتشر نشده است. به همین دلیل ضرورت تدوین کتابی جامع در این خصوص احساس می گردید. تألیف کتاب هرباریوم و روش های هرباریومی تلاشی در جهت نیل به این هدف می باشد.

در این کتاب به برخی از مهم ترین باغ های گیاه شناسی و هرباریوم های دنیا و نیز ایران، اهمیت جمع آوری گیاهان، روش های نمونه برداری و خشک کردن گیاهان، طرز سمی نمودن نمونه ها (روش های مبارزه با آفات و بیماری های گیاهی)، طریقه بایگانی نمودن نمونه های گیاهی و نام گذاری آن ها اشاره شده است. بی شک هیچ اثری بدون اشکال نیست، لذا از کلیه صاحب نظران، اساتید ارجمند، محققان گرامی و دانشجویان محترم خواهشمند است تا انتقادات، پیشنهادات دو نقطه نظرات خود را به منظور تصحیح و تکمیل چاپ های بعدی کتاب به نشانی بابل سر، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم پایه، گروه زیست شناسی و به آدرس پست الکترونیکی amu1347@yahoo.com ارسال فرمایند. در پایان فرصت را غنیمت شمرده، از کلیه کارکنان محترم و زحمات کش انتشارات علم کشاورزی ایران به ویژه سرکار خانم نرگس کریمی که در چاپ این کتاب متحمل زحمات بی شمار شده اند، تشکر و سپاسگزاری می نمایم.

بابل سر

آرمان محمودی اطا قوری - سمیه براری

شهریور ۱۳۹۰